

БРАНИМИР СЪБЕВ
ВЕЧНИЯТ КАНДИДАТ-
СТУДЕНТ

chitanka.info

За Робърт лятото на 1999-а си остана най-хубавото и весело време от живота му. Беше изтекла първата година от следването му в Колумбийския университет и сега се връщаше в родния Клатърбък, за да изкара лятото като един безкраен купон. Въпреки заядливите преподаватели, обемните курсови работи, тежките изпити и като цяло трудното следване не можеше да каже, че студентският живот не му харесва. Той си имаше и своите добри страни — лудите празнувания в общежитието, задяванията с колежки, обикалянето из града, кисненето по кафенетата и какво ли още не. Боби си спомняше с усмивка дори случаите, когато оставаш без пукнат цент и се налага да работиш като барман, келнер или чистач, за да се издържаш, досадното писане на реферати в библиотеката, зубренето за изпити по време на сесията и какво ли още не...

Двата автомобила летяха с бясна скорост по шосе №41 и от тях се чуваха пиянските подвиквания на возещите се. Черният „Форд мустанг“, на чиято предна седалка седеше Робърт караше малко пред червения „Плимут“, който все се стремеше да го изпревари. Колите се надбягваха с около деветдесет мили в час — застрашителна скорост, още повече, че шофьорите и на двете возила бяха на градус. Ревът от двигателите бе единственият звук, който нарушаваше лятната нощ. Фордът намали и зави по черен път, следван неотлъчно от плимута.

Двата автомобила спряха на пътя пред пуста поляна, сред която самотно стърчаха няколко дръвчета. Вратите на колите се отвориха от тях се изсипаха девет души — четири момичета и пет момчета, в това число и Робърт. Смях, залитане и непристойни подмятания огласиха тихата поляна. Шофьорът на мустанга, висок изрусен младеж на име Шон, отиде при шофьора на плимута — намусено момче с обърната бейзболна шапка — и го тупна по рамото.

— Имаш още да учиш за шофирането, Мики!

— Просто извади късмет, Шон, това е — навъсено каза Мики. — Следващия път ще те мина и ще ми дишаш прахта.

— Да бе, мечтай си — ухили се Шон и последва тайфата.

Всички се запътиха към средата на поляната, където лежеше огромен плосък камък, целият почернял от паленето на огньове. Робърт стигна първи и се зае да вади сандвичи и напитки от раницата си. Загледа се в приятелите си — четири момичета и четири момчета, всичките гаджета — дългият Шон и нисичката, тиха Дебора, Мики с

неговата червенокоса Евелин, която обичаше да клюкарства, чернокожите Глен и Шерил, чиито бели зъби проблясваха в мрака, пияният като кирка Тони и русата едрогърда мажоретка Нанси, която едвам го крепеше да не падне. По лицето на Боби за миг премина тъжна сянка — всичките му приятели щастливи и с гаджета, а той сам... Но бързо се овладя и отново върна веселото си изражение. Човек не трябва да завижда на чуждото щастие, а и от горчив опит знаеше, че понякога е по-добре да си сам. Трябваше да се радва за приятелите си, а и на ден като днешния не подобаваше да е тъжен...

— Хей, Роб, ти да не заспа? — провикна се Шон. — Ела и ни помогни да съберем дърва.

Робърт се отърси от моментното вцепенение и стана да помогне на другарите си. Като се замисли, наричаха го по най-различни начини — Роб, Роби, Боби, Робърт, Боб, а като студент му лепнаха още два — Джинфис и Черно-белия. Първият беше заради страстта му към едноименния коктейл, а вторият — заради характерния му белег по рождение (лявата му вежда беше черна като косата му, а дясната — бяла като сняг). Баща му и дядо му имаха същата особеност.

Всички събираха дърва без Тони — чорлавият футболист беше толкова пиян, че просто го оставиха да дреме на полянката. Натрупаха повечето съчки върху каменната плоча, а другите оставиха наблизко. Скоро се разгоря голям огън и всички викаха и се смееха, пиеха и ядяха, целуваха се и се опипваха. Всички без Боби, който бавно отпиваше от своето шише с уиски и гледаше пламъците като хипнотизиран. Изведнъж Шон, който не можеше да гледа най-добрия си приятел тъжен, с усилие се откопчи от Дебора и се изправи, олюлявайки се на омекналите си колене.

— Я слушайте всички! — изломоти той, размахвайки шишето с водка. Съдържанието на бутилката се поразплиска наоколо. Всички спряха за момент и се загледаха в Шон. — Днес сме се събрали да купонясваме, но май сте забравили повода. А купон без повод си е жива скръб, от мен да знаете. Поводът днес не е един, а цели три. И всички те са свързани с нашия приятел Робърт!

Всички завикаха вкупом и поздравиха Боби. Той отвърна на поздрава с усмивка и вдигнато шише. Шон размаха неопределено пръст във въздуха и продължи:

— Първият повод е завършването на Боби с отличие в първи курс на Колумбийския и завръщането му в родния Клатърбък!

Виквете не стихнаха цяла минута. Само Тони вдигна ръка, сякаш гласуваше — с надебелял език се говореше трудно, камо ли пък да се вика. Шон въодушевено размаха шишето отново:

— Вторият повод е късането му с Джина Девъро, най-голямата кучка от випуск '98 и изобщо в цял Клатърбък!

Поздравите отново продължиха, но усмивката на Робърт този път беше малко пресилена. С Джина бяха гаджета две години и той направи грешката да се влюби в нея. След това направи втора грешка — призна ѝ любовта си. Беше забравил факта, че откакто бе навършила тринайсет, Джина непрестанно имаше гаджета и Боби беше точно четиринадесетият поред. Не можеше да знае, че огненото момиче от гимназия „Харисън“ тръгна с него само защото беше капитан на отбора по баскетбол. Джина си играеше с него, подиграваше му се, изневеряваше зад гърба му, клеветеше го пред другите момичета... Преди две седмици Боби си бе дошъл в града и се отби почти веднага при своята приятелка, която се отплащаше на любовта му с презрение и подигравки. Свари я да прави минет на някакъв мъж, който можеше да ѝ бъде баща и сигурно беше женен. Робърт просто се обърна и си отиде. Джина се затича да го догони, изскачайки на улицата по сутиен и бикини, но Боби дори не се обърна. Беше му писнало от всичките ѝ издънки.

Шон усети, че градусът на настроението пада и побърза да раздуха искрата на веселбата в компанията:

— Хей-хей-хей, много се умълчахте! И да ви припомня последния, трети повод — той е последен по изброяване, но не и по важност — рождения ден на Боб! Честит деветнайсети рожден ден, човече!

Всички завикаха, по-силно дори и от преди. Даже Тони измуча. Всяка сянка от тъга изчезна от лицето на Робърт и той искрено се зарадва. По даден знак от Шон приятелите запяха:

*Честит рожден ден,
честит рожден ден,
честит рожден ден, скъпи Робърт,*

честит рожден ден!

Последваха бурни ръкопляскания. Шон се развика:

— Реч! Реч! Кажете нещо, Боби!

— Реч, реч! — започнаха да скандират и останалите.

Робърт вдигна ръце, за да укроти страстите. Успя. Изправи се и започна:

— Благодаря ви, приятели. Радвам се, че сме се събрали тук сега и празнуваме. Нека винаги се събираме така по всеки повод, защото човек си струва да живее само заради здравия купон!

Робърт се чукна поред с всички и пак седна. След като приятелите му поутихнаха, той подхвана:

— Понеже сме се събрали, искам да ви разкажа една история. Научих я от един съквартирант. Тя е малко страшничка, но всъщност е не толкова страшна, колкото мистична. Искате ли да я чуете?

— Да, да — завикаха вкупом Глен и Мики, а останалите закимаха. Шон се провикна:

— Давай, Боб!

— Добре.

В един град имало престижен икономически университет. Там завършили образованието си доста известни хора — политици, банкери, адвокати, дори писатели. От цялата страна се стичали млади хора, за да учат в това висше училище. Един от тях бил Джон Оливър.

На външен вид Джон не бил кой знае с какво запомнящ се човек — млад, около двайсетгодишен, подстриган и облечен старомодно. Костюмът и косата му били с почти еднакъв сив цвят, лицето му било изпито, с малки бръчици покрай очите — също сиви. От целия този човек сякаш лъхала сивота и безличие, всеки го подминавал, без изобщо да го запомни или да му обърне внимание. Ще речете — обикновен провинциален младеж, който е дошъл в града, за да кандидатства. Но Джон Оливър не бил съвсем обикновен. Защото той се опитвал да стане студент вече над петдесет години.

Годините отминавали една след друга, а сивият младеж продължавал с неуспешните си опити да влезе в университета.

Времето сякаш преминавало покрай безличния млад мъж, без да сложи отпечатъка си върху лицето или снагата му. Все така неизменно всяко лято Джон крачел из коридорите на академията със своята изтъркана кожена чанта, която вече губела черния си цвят и ставала сива и безлична, също като собственика си. Въпреки безуспешните опити, младият мъж не се отказвал от мечтата си да стане студент, кандидатствайки неизменно с един и същ предмет — литература. Вече в продължение на петдесет и шест години Джон идвал да си подаде документите в края на юни и се явявал на изпит към средата на юли. Тогава всички кандидатстващи се събирали в осем часа сутринта в аудиторията, определена за изпита, а побелял професор канел някой от кандидатстващите да изтегли темата за изпита. Нерядко се случвало самият Джон да изтегли билета. Независимо обаче кой теглел темата или кой въпрос се падал, Джон неизменно бил сред скъсаните. Не че не пишел нищо, напротив — изпитната му работа била ако не добра, то поне задоволителна. Да го хванат да преписва? Не, никога, Джон Оливър не бил такъв човек — той не обичал да лъже или мами. Причината за ежегодното му проваляне на всеки изпит била неизвестна, както и причината така упорито да се опитва да влезе в университета.

Така било до момента, когато най-накрая не се усъмнили в данните от документите му. Документите му били наред, всичко било съвсем точно, с изключение на рождената му дата — 27 февруари 1896 г. Нима младият мъж, който идвал да кандидатства всяко лято, бил всъщност на деветдесет и две години? Невъзможно. Чак сега, след толкова години, служителите от администрацията обърнали внимание на този странен факт. Започнало едва ли не цяло разследване — кой всъщност е Джон Оливър, това ли е истинската му рождена дата, какъв е номерът на социалната му осигуровка, къде живее, има ли застраховка и какво ли още не. Според документите това обаче действително бил Джон Фицджералд Оливър, роден на 27.02.1896 година, ветеран от двете световни войни. В университета се вдигнала голяма шумотевица и врява и като по чудо не се появили държавни служители от сигурността и разузнаването. Ректорът, беловлас професор по математика, бил почуден от слуха за странния младеж, докато не разбрал името му.

— Оливър? Джон Оливър? Не може да бъде! Изпратете го незабавно при мен!

Един чистач намерил въпросния кандидат-студент и не след дълго го изправил пред развълнувания ректор.

— Джон? Ти ли си? — невярвайки на очите си, попитал професорът.

— Артър! — извикал радостно младежът и притиснал до себе си ректора Артър Бримстоун.

Двамата се разделили и старецът продължавал да гледа с почуда своя стар боен другар, с когото се сражавали рамо до рамо преди толкова години.

— Ти сигурно си внук... или правнук на истинския Джон, и сигурно носиш неговото име? — продължавал със съмненията си професора. — Но пък приличаш толкова много на него...

— Стига, Артър! Аз съм! — не криел усмивката си Оливър. — Забрави ли как лежахме залегнали един до друг в калта, около нас свиреха снаряди и куршуми, а ти псуваше всички държавници поред. Нима не помниш как си разменихме талисманите за късмет — ако единият умре, другият да занесе амулета на съпругата му...

— Наистина си ти! Да влезем в кабинета ми. Ще ми разправиш всичко.

Влезли в кабинета на професора и седнали един до друг на кожения диван — старият професор по математика и младият мъж, разделени от толкова време, а още приятели. С малко усилие Артър почерпил госта си с пура и му налял коняк с разтреперани ръце — ех, старост, старост... Налял и на себе си и също запалил.

— Не мога да повярвам, че се виждаме. Бях забравил за теб — къде отиде, какво стана с човека, с когото си прикривахме един друг гърбовете през войната — говорел старецът. — Но още ти пазя талисмана — виж!

И професорът станал, отворил едно чекмедже на бюрото и извадил сребърна верижка, на която се полюшвал странен пръстен — бяла и черна змия, ухапали опашките си. На свой ред Джон бръкнал в пазвата си и измъкнал оттам златна верижка, на която висяло тигрово око, голямо колкото яйце от гълъб.

— И аз пазя твоя — рекъл Джон.

След като си разменили обратно амулетите, двамата се чукнали с коняка — „за доброто старо време“, отпили и ректорът нетърпеливо попитал:

— Разказвай! Какво си правил досега, защо все си се опитвал да станеш студент, а пък аз не съм разбрал за това...

— Спокойно, Арт, спокойно. Всичко ще ти разкажа. Едно по едно. Нали помниш, като се разделихме след войната? Никой от нас не знаеше къде отива и какво ще прави с живота си сега. Аз се отправих на юг, все на юг. Накрая се установих в Алабама, направих си ферма и там се установихме с Маргарет...

— Тя как е? — прекъсна го Артър.

Джон свел поглед.

— Почина при раждането на Джордж, втория ни син — глухо отвърна той. — Преди повече от шейсет години.

— Моите съболезнования. Не знаех...

— Няма нищо. Както и да е. Живяхме мирно и тихо, родиха ни се две момчета. Аз все ти пазех талисмана — така и забравихме да си ги разменим тогава... Предсмъртната заръка на Маргарет беше да не оставям синовете си неуки. Не успях да я изпълня...

Джон направил пауза и изгасил пурата си в пепелника. Отпил глътка коняк, облегнал се назад и продължил:

— Не успях. Бях беден, наблизко нямаше университети — къде ти, то началните училища бяха кът. А и трябваше да работим във фермата — тя ни хранеше. Успях да ги науча криво-ляво да пишат и смятат — колкото да отчитат реколтата, която сме събрали и толкова. Веднъж се изви буря, валеше силен дъжд, тичахме към хамбара да спасим каквото можем от посевите... — гласът на Оливър се задавил, но той продължил дрезгаво да разказва — ... изведнъж проблесна мълния, раздвои се и порази момчетата ми. Превърна ги във въглени пред очите ми...

Джон Оливър спрял за момент, за да се успокои. Артър му предложил кърпичка. Джон махнал с ръка и продължил:

— Оуен беше на тринайсет, а Джордж на девет. Първо смъртта на майка им, а сега и това... Бях полудял. Нощем излизах и бродех из гората като призрак, а понякога се напивах и беснеех из къщата. После се успокоих, взех се в ръце и продължих с работата. Минаха няколко години, запознах се с едно момиче — казваше се Илейн. Роди ми син,

когото изпратиха във Виетнам и повече не го видях. Тия проклети войни... Илейн се поболя от мъка по детето ни и не след дълго почина и тя.

Джон отпил от коняка.

— Тогава реших — ще правя, ще струвам, но ще продължа обучението си. Щях да завърша повърхностното си образование, да се изуча заради синовете си. Заради Маргарет... Тогава тази идея ме обсеби и не ме оставя и досега. Посещавах една гимназия известно време, издържах приравнителните изпити и вече имам завършено средно образование. Но така и не успях да се запиша за висше — вече съм пробвал над петдесет пъти...

— Ти ще станеш студент, помни ми думата! — разпалено го прекъснал пак възрастният ректор. — Аз ще направя всичко възможно...

— Не Артър, не. Не искам по този начин — не обичам да лъжа, да мамя, да постигам целите си благодарение на връзки. А и да ти кажа — вече се уморих. Тази година опитах за последно и пак не стана. Карай да върви — няма значение. Може би пък не ми е предопределено да стана висшист. Ще се върна отново във фермата и ще си работя тихо и кротко. Може и да се запозная с някое момиче и да се оженя отново — в крайна сметка животът продължава...

— Едно нещо обаче ме притеснява и ме хвърля в най-голямо недоумение — казал Артър и се взрял в очите на своя отдавнашен познат. — Как се запази така млад? Не разбирам! Как...

Вместо отговор Джон повдигнал косата от дясната част на главата си. Там личал стар белег, където не растяла коса.

— Помниш ли, като ме улучиха с куршум тук? Докторите казваха, че едва ли ще оцелея.

— Помня, как да не помня, толкова пъти те посещавах в болницата и ти носих портокали...

— Е, ако си спомняш, оперира ме един страхотен хирург и измъкна куршума от черепа ми. Виж го, и досега го нося със себе си.

При тези думи Джон бръкнал в десния си джоб и извадил сплескано парче куршум, което блестяло като излъскано от постоянното носене и пипане.

— Мисля, че тогава е станало всичко. Проклетите германци сигурно са пробвали най-различни гадости в опитите си да направят

оръжията по-смъртоносни. А може би куршумът е засегнал някоя част от мозъка, отговорна за стареенето, или пък нещо от тоя род — не знам, не ме бива много в науката. Но оттогава съм така — не съм остарял и миг след онзи момент. И не чувствам нито умора, нито загуба на памет — нищичко, здрав съм като бик, слава богу. Но се страхувам, Арт. Колко ли ще живея? Докога? От това ме е страх.

Джон Оливър и Артър Бримстоун излезли от сградата, а навън слънцето прежуряло в ранния следобед. Двамата се здрависали на раздяла — стари приятели и бойни другари, но единият на двайсет, а другият на почти деветдесет години.

— Ще се видим ли отново, Джон? — попитал ректорът.

— Не знам, Арт. Вероятно по-скоро, отколкото предполагаме. А може би в някой друг, по-добър живот. Но дотогава мисля да зарежа опитите си да следвам и да си поживея. Имам пари в банката — в днешно време държавата се грижи за земевладелците. Искам да изживея живота си добре, защото не знам всъщност колко време ми остава. Знаеш ли, задръж го.

Джон извадил куршума и го сложил в ръката на професора.

— Не знам защо, по дяволите, го разнасях навсякъде с мен през всичките тези години. Глупаво суеверие навярно. Вземи го, или пък го хвърли... както искаш. Аз ще отида в най-близкия магазин за дрехи и ще се облека според модата — омръзна ми този стар костюм. Човек трябва да живее в крак с времето, нали така? Е, ще тръгвам. Страшно се радвам, че се видяхме. Може пък да се срещнем скоро и да си поприказваме.

— Когато кажеш. Потърси ме пак в кабинета — там прекарвам най-много време.

— Сбогом, Артър.

— Сбогом, Джон.

Професорът дълго следил с поглед отдалечаващата се фигура и въздъхнал. Прибрал в джоба си сплескания куршум, когато изведнъж се сепнал и се втренчил в ръцете си, които стискали парчето метал.

Дланите му били здрави и силни, без нито следа от бръчка — ръце на млад и здрав мъж, а не ръце на старик.

— Това ли беше историята? Не беше никак страшна.

Тони най-после бе успял да поизтрезнее — поне до степен, за да му е възможно да говори.

— Да, но беше хубава — нежно го сгълча любимата му Нанси.

— Определено ми хареса — съгласи се Шон. — Ама вие нещо сякаш заспахте. Я се стегнете! Купонът тече-е-е-е!

След този вик Шон награби куп съчки и ги хвърли в полуугасналия огън. Сухите клонки запращяха и пламъците лумнаха весело с подновена сила, а Шон не преставаше да добавя нови и нови съчки. След това се строполи до приятелката си, изтощен от усилието, а Глен и Шерил се заливаха от смях. Мики и Евелин страстно се целуваха, забравили всичко около себе си. Робърт търкулна празното шише в тревата и се взря в огъня, чиито отблясъци играеха по лицето му и сякаш бяха предизвикали щастливата му усмивка.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.